

УПРАВЛІННЯ МИТНИМИ РИЗИКАМИ

Робоча програма навчальної дисципліни (Силабус)

Реквізити навчальної дисципліни

Рівень вищої освіти	<i>Другий (магістерський)</i>
Галузь знань	<i>05 «Соціальні та поведінкові науки»</i>
Спеціальність	<i>051 «Економіка»</i>
Освітня програма	<i>Економіка і бізнес</i>
Статус дисципліни	<i>Вибіркова</i>
Форма навчання	<i>Очна/(денна)</i>
Рік підготовки, семестр	<i>I курс, весняний семестр</i>
Обсяг дисципліни	<i>4 кредитів ECTS Загальна кількість: 120 годин Лекційних занять: 18 годин Практичних занять: 36 годин Самостійна робота студентів: 66 годин</i>
Семестровий контроль/ контрольні заходи	<i>Залік / модульна контрольна робота / календарний контроль</i>
Розклад занять	<i>https://schedule.kpi.ua/</i>
Мова викладання	<i>Українська</i>
Інформація про керівника курсу / викладачів	<i>Лектор: к.е.н., доцент, Костюнік Олена Валеріївна, e-mail: o.kostiunik@iil.kpi.ua Практичні / Семинарські: к.е.н., доцент, Костюнік Олена Валеріївна, e- mail: o.kostiunik@iil.kpi.ua</i>
Розміщення курсу	

Програма навчальної дисципліни

1. Опис навчальної дисципліни, її мета, предмет вивчення та результати навчання

Навчальна дисципліна "Управління митними ризиками" спрямована на вивчення стратегій, методів і інструментів, необхідних для ефективного управління ризиками, пов'язаними з митними процедурами та митним контролем. Це включає аналіз потенційних ризиків, розробку стратегій їх запобігання та управління ними, а також вивчення відповідних законодавчих та регуляторних рамок.

Мета навчальної дисципліни – є формування у майбутніх здобувачів вищої освіти сучасного рівня знань щодо методології управління ризиками в митній сфері та оволодіння практичним інструментарієм застосування прийомів і методів зниження ризику та створювання умов безпеки в фінансово-господарській діяльності суб'єкта господарювання.

Предметом дисципліни є сукупність теоретичних, методичних питань та практичних аспектів щодо системи методів і прийомів аналізу, оцінки і управління ризиками в митній сфері.

Викладання навчальної дисципліни орієнтоване на формування та підсилення у здобувачів вищої освіти ряду компетентностей:

ЗК. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК. Здатність проводити дослідження на відповідному рівні

ФК. Здатність формулювати професійні задачі в сфері економіки та розв'язувати їх, обираючи належні напрями і відповідні методи для їх розв'язання, беручи до уваги наявні ресурси.

ФК. Здатність аналізувати ризики, пов'язані з процесом митного оформлення, транспортні ризики та ризики пов'язані з основними положеннями митної діяльності.

Вивчення дисципліни дозволить сформуувати у здобувача вищої освіти наступні програмні результати навчання:

ПРН. Приймати ефективні рішення за невизначених умов і вимог, що потребують застосування нових підходів, методів та інструментарію соціально-економічних досліджень.

ПРН. Обґрунтовувати управлінські рішення щодо ефективного розвитку суб'єктів господарювання, враховуючи цілі, ресурси, обмеження та ризики.

ПРН. Здійснювати вибір оптимальних варіантів мінімізації митних ризиків.

ПРН. Оцінювати ефективність реалізації системи управління митними ризиками.

2. Пререквізити та постреквізити дисципліни (місце в структурно-логічній схемі навчання за відповідною освітньою програмою)

Пререквізити. Дисципліна потребує знання та розуміння економічних процесів, що відбуваються на сучасному етапі в державі, та в господарській діяльності підприємств.

Постреквізити. Знання з дисципліни будуть корисними при написання магістерської дисертації та проходження практики.

3. Зміст навчальної дисципліни

Тема 1. Поняття ризику та теоретичні аспекти управління ризиками. **Тема 2.** Управління ризиками в митній справі: сутність та теоретичні засади. **Тема 3.** Процес управління ризиками в митній діяльності.

Тема 4. Методи оцінки митних ризиків. **Тема 5.** Аналіз ризиків за напрямками митного контролю. **Тема 6.** Кількісні та експертні методи аналізу та оцінки ризику. **Тема 7.** Розподіл ризиків при укладанні міжнародних контрактів. **Тема 8.** Оцінка ефективності методів управління ризиками в митній сфері.

Тема 9. Міжнародний досвід системи управління ризиками в митній справі

4. Навчальні матеріали та ресурси

Базова література:

1. Гребельник О.П. Митна справа: 5-те вид. оновл. та доп. Київ: ЦУЛ, 2019. 400 с.
2. Кузьмін О.Е., Мельник О.Г., Терлецька В.О. Митна справа. Львів: Львівська політехніка, 2021. 240 с.
3. Митне право: посібник. Уклад.: А.М. Бабюк. – Київ-Тернопіль: КНУБА, ФО-П Шпак В.Б., 2022. – 110 с.
4. Лактіонова О. А. Управління ризиками: навчальний посібник. Вінниця: ДонНУ імені Василя Стуса, 2020. 256 с.
5. Кравченко М.О., Бояринова К.О., Копішинська К.О. Управління ризиками: навчальний наочний посібник для студентів спеціальності 073 «Менеджмент». Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2021. 432 с
6. Митна справа. Науковий практикум. [За ред. д.е.н., професора О. П. Гребельника. – Ірпінь: Університет ДФС України, 2021. 227 с
7. Митна справа: підручник / за ред. Д-ра екон. наук, проф. М.І. Крупки. Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2017. 572 сс.
8. Аналіз ризиків у митній справі : навчальний посібник / Г. Ю. Разумей, М. М. Разумей. – Дніпро : Університет митної справи та фінансів, 2017. – 245 с.

Додаткова література:

1. Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність» від 16 квітня 1991 року № 959-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/>
2. Митний кодекс України від 13.03.2012 № 4495-VI. URL: <http://sfs.gov.ua/mk/>
3. Державний комітет статистики. URL: www.ukrstat.gov.ua
4. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>

5. Офіційний сайт Податкової служби. URL: <https://tax.gov.ua>
6. Офіційний сайт Державної митної служби. URL: <https://customs.gov.ua/>
7. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України. URL: <http://www.kmu.gov.ua>.

Відповідно до тем, що вивчаються на лекційних та практичних заняттях, здобувачі вищої освіти повинні ознайомитися з відповідними положенням законодавчих та нормативних документів.

Навчальний контент

5. Методика опанування навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Методи навчання і форми оцінювання

Викладання та опанування освітньої компоненти ґрунтується на ряді методів навчання:

основні методи навчання: лекції, практичні заняття, консультації, написання модульної контрольної роботи, робота з навчально-методичною літературою і інформаційними ресурсами;

загальні методи навчання: евристичного (запитального) — бесіда; та акроматичного (викладального) — пояснення, розповідь, лекція, робота з підручником; проблемного викладу, інформаційно-рецептивний, проблемно-пошуковий;

спеціальні методи навчання: робота в малих групах, методи вирішення творчих завдань, аналітичні завдання, презентації, дискусія, тестування.

Опанування здобувачами вищої освіти дисципліни передбачає вивчення теоретичного матеріалу, що викладається на лекціях та матеріалу, що пропонується здобувачам вищої освіти для самостійної підготовки. Ознайомлення з новою темою передбачає короткий виклад теоретичних відомостей (нагадування здобувачам вищої освіти потрібної інформації з лекційного матеріалу, роз'яснення незрозумілих моментів тощо), розгляд особливостей кожного завдання, які супроводжуються поясненнями викладача. Під час вивчення матеріалу та при виконанні індивідуальних завдань застосовуються інформаційно-комунікаційні технології, що забезпечують проблемно-дослідницький характер процесу навчання та активізацію самостійної роботи студентів (електронні презентації до лекційних занять, використання аудіо-, відео-підтримки навчальних занять), доповнення традиційних навчальних занять засобами взаємодії на основі мережевих комунікаційних можливостей (інтернет-лекції, інтернет-семінари під час дистанційного навчання).

Засвоєння освітньої компоненти передбачає відповідні методи навчання та оцінювання, які забезпечать досягнення програмних результатів навчання:

Відповідність програмних результатів, методів навчання і форм оцінювання.

Програмні результати навчання	Методи навчання	Форми оцінювання
ПРН. Здійснювати вибір оптимальних варіантів мінімізації митних ризиків.	Лекції, практичні заняття, консультації, написання модульної контрольної роботи, робота з навчально-методичною літературою і інформаційними ресурсами.	Рейтингова система оцінювання, яка передбачає накопичення балів за: тести, модульну контрольну роботу.
ПРН. Оцінювати ефективність реалізації системи управління митними ризиками.	Загальні методи навчання: проблемного викладу, інтерактивний, проблемно-пошуковий.	Підсумковий контроль
ПРН. Приймати ефективні рішення за невизначених умов і вимог, що потребують застосування нових підходів, методів та інструментарію соціально-економічних досліджень.	Спеціальні методи навчання: презентації, аналітична доповідь, дискусія, індивідуальні навчально-дослідницькі завдання	Підсумковий контроль - залік
ПРН. Обґрунтовувати управлінські рішення щодо ефективного розвитку суб'єктів господарювання, враховуючи цілі, ресурси, обмеження та ризики.		

Тематика та структурно-логічна побудова курсу

Навчальним планом передбачено проведення 18 годин лекцій та 36 годин практичних занять, модульний контроль.

Тиждень навчання	Назва розділів, тем	Розподіл годин			Опис занять	Навчальна діяльність та оцінювання
		Л	ПЗ	СР		
1-2	Тема 1. <i>Поняття ризику та теоретичні аспекти управління ризиками.</i>	2	4	7	<i>Л, ПЗ: Поняття ризику та теоретичні аспекти управління ризиками (4)</i>	<i>Н: аналітичні завдання. О: індивідуальне опитування</i>
3-4	Тема 2. <i>Управління ризиками в митній справі: сутність та теоретичні засади.</i>	2	4	6	<i>Л, ПЗ: Управління ризиками в митній справі: сутність та теоретичні засади. (4)</i>	<i>Н: аналітичні завдання. О: індивідуальне опитування, тестування</i>
5-6	Тема 3. <i>Процес управління ризиками в митній діяльності</i>	2	4	7	<i>Л, ПЗ: Процес управління ризиками в митній діяльності (4)</i>	<i>Н: аналітичні завдання. О: індивідуальне опитування</i>
7-8	Тема 4. <i>Методи оцінки митних ризиків.</i>	2	4	6	<i>Л: Основні методи оцінювання митних ризиків. Оптимізаційні моделі оцінювання рівня ризиків. Методи і прийоми мінімізації ризиків у митній сфері. (2) ПЗ: ПЗ: Виконання індивідуальних та групових ситуаційних завдань з теми (4)</i>	<i>Н: аналітичні завдання. О: індивідуальне опитування</i>
9-10	Тема 5. <i>Аналіз ризиків за напрямками митного контролю.</i>	2	4	6	<i>Л: Аналіз ризиків під час контролю правильності класифікації товарів згідно з УКТ ЗЕД. Аналіз ризиків під час контролю правильності визначення країни походження товарів. Аналіз ризиків під час контролю правильності визначення митної вартості товарів.(2) ПЗ: ПЗ: Виконання індивідуальних та групових ситуаційних завдань з теми (4)</i>	<i>Н: аналітичні завдання. О: індивідуальне опитування, тестування</i>
11-12	Тема 6. <i>Кількісні та експертні методи аналізу та оцінки ризику.</i>	2	4	6	<i>Л: Основні методи кількісного оцінювання (вимірювання) ризиків. Статистичні методи оцінювання ризиків. Показники ризику в абсолютному вираженні. Визначення ризику в відносному вимірі. Якісний аналіз ризиків. Методи експертного оцінювання ризиків. Урахування психологічних помилок при проведенні експертного оцінювання ризиків при прийнятті. (2) ПЗ: ПЗ: Виконання індивідуальних та групових ситуаційних завдань з теми (4)</i>	<i>Н: аналітичні завдання. О: індивідуальне опитування</i>
13-14	Тема 7. <i>Розподіл ризиків при укладанні міжнародних контрактів.</i>	2	2	6	<i>Л, ПЗ: Розподіл ризиків при укладанні міжнародних контрактів. (4)</i>	<i>Н: аналітичні завдання. О: індивідуальне опитування, тестування</i>
14	Модульна контрольна робота (МКР)		2	4	<i>Передбачає аналітичні завдання та індивідуальне опитування</i>	
15-16	Тема 8. <i>Оцінка ефективності</i>	2	4	6	<i>Л.ПЗ: Оцінка ефективності методів управління ризиками в митній сфері. (4)</i>	

Тиждень навчання	Назва розділів, тем	Розподіл годин			Опис занять	Навчальна діяльність та оцінювання
		Л	ПЗ	СР		
	методів управління ризиками в митній сфері.					
17-18	Тема 9. Міжнародний досвід системи управління ризиками в митній справі.	2	4	6	Л, ПЗ: Міжнародний досвід системи управління ризиками в митній справі (4)	Н: аналітичні завдання. О: індивідуальне опитування
18	Залік			6		
Всього		18	36	66		

Примітка: Л – лекції, ПЗ – практичні заняття, Н – навчальна діяльність, О – оцінювання.

6. Самостійна робота здобувача вищої освіти

Навчальним планом передбачено 66 година самостійної роботи. На самостійну роботу виносяться: підготовка до аудиторних занять, до виконання модульної контрольної роботи, виконання розрахункової роботи, підготовка до складання семестрового контролю у формі заліку.

Вид самостійної роботи, обсяг годин на виконання

№ з/п	Обсяг годин	Вид самостійної роботи
1	2	3
1	56	Підготовка до аудиторних занять
2	4	Підготовка до виконання модульної контрольної роботи
4	6	Підготовка до складання семестрового контролю у формі заліку
Разом	66	

Політика та контроль

7. Політика навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Відвідування занять та поведінка на заняттях. Відвідування лекцій, практичних занять, а також відсутність на них, не оцінюється, однак, є рекомендованим, оскільки на них викладається теоретичний та практичний матеріал та розвиваються навички, необхідні для найбільш ефективного освоєння дисципліни. бали за присутність на лекціях та практичні заняття не додаються, але вагома частина рейтингу здобувача вищої освіти формується через активну участь на лекціях та виконання завдань, що даються на практичних заняттях. Тому пропуск лекцій та практикумів не дає можливість отримати здобувачу вищої освіти бали у семестровий рейтинг.

Заохочувальні та штрафні бали. Активність здобувача вищої освіти на заняттях, його готовність до дискусій та участь в обговоренні навчальних питань може бути оцінена заохочувальними балами на розсуд викладача.

Заохочувальні бали студент також може отримати за поглиблене вивчення окремих тем курсу, що може бути представлене у вигляді наукових тез, наукової статті, есе, презентації тощо; за участь у студентських олімпіадах та конкурсах наукових робіт згідно тематики курсу. Штрафні бали з дисципліни не передбачаються.

Процедура оскарження результатів контрольних заходів. Здобувачі вищої освіти мають можливість підняти будь-яке питання, яке стосується процедури контрольних заходів та мають право оскаржити

результати контрольних заходів, але обов'язково аргументовано, пояснивши з яким критерієм не погоджуються відповідно до оціночного листа та/або зауважень.

Академічна доброчесність. Політика та принципи академічної доброчесності визначені у розділі 3 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>.

Норми етичної поведінки. Норми етичної поведінки здобувачів вищої освіти і працівників визначені у розділі 2 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>.

Позааудиторні заняття. В межах вивчення навчальної дисципліни за бажанням здобувача вищої освіти передбачається участь в олімпіадах, конференціях, форумах, круглих столах, написанні статей тощо.

8. Види контролю та рейтингова система оцінювання результатів навчання (PCO)

Оцінювання передбачає застосування рейтингової системи другого типу згідно Положення про систему оцінювання результатів навчання в КПІ ім. Ігоря Сікорського (PCO-1) (<https://osvita.kpi.ua/node/37>). Максимальний сумарний рейтинг за курс – 100 балів. Нижня межа позитивного оцінювання кожного контрольного заходу складає 60% від його рейтингового балу.

Стартовий рейтинг (протягом семестру) включає бали, які здобувач вищої освіти отримує за: виконання завдань по практичним заняттям; відповіді; виконання модульної контрольної роботи; виконання розрахункової роботи.

Контрольні заходи та критерії їх оцінювання

8.1. Поточний контроль

8.1.1. Робота на практичних заняттях (тах 52 балів)

1. Відповіді на практичних заняттях: відповіді на запитання з теми лекції, участь в дискусіях, у тому числі за результатами опрацювання кейсів, обговореннях, відповіді під час усного опитування, аналітичні доповіді, (2 бали x16) (тах 32 балів) .

Розрахунок за одну відповідь:

- 2- активна робота, повні відповіді під час опитування;
- 1.5 -плідна робота, часткові відповіді під час опитування;
- 1 - робота з доповненням до відповідей інших здобувачів;
- 0 пасивність

2. Опрацювання аналітичних навчальних завдань: аналітичні, навчальні завдання, у тому числі, виконані під час роботи у малих групах з презентацією результатів на практичних заняттях (4 завдання – тах 20 балів).

Розрахунок за одне завдання:

- 5 балів – якісно виконане завдання, результати обґрунтовані і доведені;
- 4 балів – наявні певні недоліки у виконанні завдання, які суттєво не впливають на його результат;
- 3 бали – завдання виконано з неточностями, що мають вплив на обґрунтування результату;
- 0 балів – завдання не виконане

3. Тестування (4 завдання – тах 32 балів).

За результатами опрацювання лекційного матеріалу проводиться **тестування**, яке оцінюється у 8 балів, за такими критеріями:

- правильно виконаний тест – 8 балів;
- тест виконаний на 60 % – 5 балів;
- невиконаний тест – 0 балів.

8.1.2. Модульна контрольна робота (тах 16 балів)

Модульна контрольна робота оцінюється в 16 балів за такими критеріями:

- «відмінно» – повна відповідь (не менше 90 % потрібної інформації) – 14..16 балів;
- «добре» – достатньо повна відповідь (не менше 75 % потрібної інформації) або повна відповідь з незначними неточностями –12..13балів;
- «задовільно» – неповна відповідь (не менше 60 % потрібної інформації) та незначні помилки – 10..11 балів;

– «незадовільно» – відповідь не відповідає вимогам до «задовільно» – 0..9 балів.

Результат контрольного заходу для здобувача, який не з'явився на нього, оцінюється нульовим балом.

8.2. Календарний контроль.

Календарний контроль проводиться двічі на семестр.

7 тиждень - Умова отримання атестації: поточний рейтинг не менше 15 балів. Виконано не менше ніж 40% з обсягу практичних занять;

14 тиждень - Умова отримання атестації: поточний рейтинг не менше 25 балів. Складено модульну контрольну роботу, виконано не менше ніж 80 % з обсягу практичних занять.

8.3. Семестровий контроль (залік).

Умовою допуску до заліку є виконання навчальних завдань та модульної контрольної роботи. Залік отримується здобувачем без додаткових випробувань, якщо сума набраних балів не менша за 60. Здобувач, який у семестрі отримав більше 60 балів, але бажає підвищити свій результат, може взяти участь у заліковій контрольній роботі. У цьому разі остаточний результат складається із балів, що отримані на заліковій контрольній роботі. Здобувачі, які виконали всі умови допуску до заліку та мають рейтингову оцінку менше 60 балів складають залікову контрольну роботу. Залікова контрольна робота проводиться на останньому за розкладом занятті з дисципліни.

Заліковий білет містить чотири завдання, які оцінюються у 100 балів.

Кожне запитання оцінюється з 25 балів за такими критеріями:

– «відмінно» – повна відповідь (не менше 90% потрібної інформації), надані відповідні обґрунтування та особистий погляд – 23 - 25 балів;

– «добре» – достатньо повна відповідь (не менше 75% потрібної інформації), що виконана згідно з вимогами до рівня «умінь», або незначні неточності) – 19...22 балів;

– «задовільно» – неповна відповідь (не менше 60% потрібної інформації, що виконана згідно з вимогами до «стереотипного» рівня та деякі помилки) – 15...18 балів;

– «незадовільно» – незадовільна відповідь – 0 ...-14 балів.

Максимальний бал за курс – 100 балів.

Відповідність рейтингових балів оцінкам за університетською шкалою:

Кількість балів	Оцінка
100-95	Відмінно
94-85	Дуже добре
84-75	Добре
74-65	Задовільно
64-60	Достатньо
Менше 60	Незадовільно
Не виконані умови допуску	Не допущено

9. Додаткова інформація з дисципліни (освітнього компонента)

У рейтинг здобувача можуть бути зараховані сертифікати проходження очних або дистанційних курсів за тематикою курсу на платформах Prometheus та Coursera.

Робочу програму навчальної дисципліни (силабус):

Складено доцентом кафедри економіки і підприємництва, к.е.н., доцент, Костюнік О.В.

Ухвалено кафедрою економіки і підприємництва (протокол № 22 від 18.06. 2024 р.)

Погоджено Методичною комісією факультету менеджменту та маркетингу (протокол № 10 від 24.06.2024 р.)